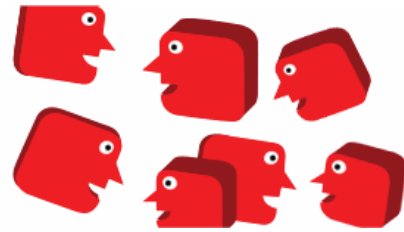

manifesto2009.pes.org
Yourspace

A 2009-es európai választásokra vonatkozó PES Kiáltvány konzultációs folyamata Vitairat

Az új szociális Európa

1. A kihívás

Az Európai Unió az egész világ tiszteli szociális modellje miatt: a jóléti államok olyan csoportja ugyanis, amely oszt egy sor közös értéket, mint az emberi jogok, a demokrácia és a szolidaritás tisztelete, és ezt egyesíti a magas szintű gazdasági fejlettséggel, a társadalmi igazságossággal, a szociális kohézióval és a környezet védelmével.

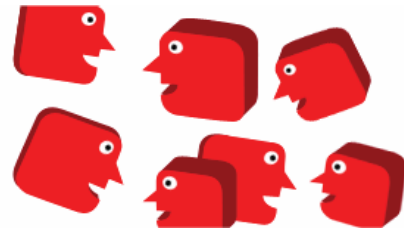
Ugyanakkor az EU-nak jelentős kihívásokkal kell szembenéznie, amelyek megkérdőjelezik a szociális Európa jövőjét. A globalizáció egyre nagyobb igényeket támaszt az európai munkaerővel és gazdasággal szemben. A globalizáció bátorította az új **pénzügyi kapitalizmus** erősödését is – a privát tőke- és fedezeti alapok nagyon rövid idő alatt a pénzügyi tőke hatalmas tömegeinek kerültek birtokába, és ezeket mozgatják is, aminek jelentős hatása van a gazdaság és a foglalkoztatás jövőjére. Európa **lakossága öregszik** – a jelenlegi trendek mellett a lakosság zsugorodni fog –, és 2050-re egy nyugdíjasra kevesebb, mint 1,5 aktív korú jut, miközben most még egy nyugdíjasra még majdnem három dolgozót tartunk nyilván. Egyre több olyan **nő** van, akinek nincsen gyermeke, vagy csak egy gyermeke van, aminek az az oka, hogy nehezen tudják összeegyeztetni a munkát és a családi életet, a gazdasági bizonytalanságot és a gyermeknevelési és ellátási juttatások alacsony szintjét. Az időskorúak száma 2050-re a maihoz képest 224%-kal nő majd. A gyors **technológiai változás** növeli az európai munkavállalókra nehezedő nyomást, hogy lépést tartsanak az új képességek iránti igényekkel.

2000 óta alacsony a **gazdasági növekedés** szintje az Eurozónában, és ez jelentősen növelte a munkanélküliséget, még akkor is, ha az utóbbi időben egyértelmű jeleit láthatjuk a javulásnak. Igaz ugyan, hogy a **szegénység** alacsonyabb szintű Európában, mint bárhol másutt a világon, mégis a szegénység és a **munkanélküliség** mind a mai napig realitás sok európai számára. Európában összesen 72 millióan élnek szegénységben vagy a szegénység közvetlen fenyegetésében, miközben további 36 millió ember áll nagyon közel ugyanehhez a kockázathoz. A munkanélküliség aránya 7,5%, ami főleg fiatal embereket, idősebb munkavállalókat és nőket érint.

Az **egyenlőtlenség** egyenletesen nőtt különösen az elmúlt 8 év során az európai országokon belül, amit ráadásul a kibővített EU-n belül tapasztalható jelentős egyenlőtlenség is rontott, főleg ha Kelet- és Nyugat-Európát hasonlítjuk össze. Ezeket az egyenlőtlenségeket a vállalkozások és a dolgozók jövedelme között egyre szélesebbre nyíló olló is rontotta, hiszen **a bérek nem tartottak lépést** az emelkedő profitráttákkal. A dolgozók 6%-át tekintjük **szegénységben élő munkavállalónak**. Az egyre növekvő **megélhetési költségek**, például a lakhatás költsége – amit a nemzeti inflációs indexek gyakorta nem vesznek figyelembe – egyre nagyobb nyomást jelentenek az alacsony és közepes jövedelmű emberek szempontjából. A **nemek közötti egyenlőtlenség** továbbra is fontos probléma, hiszen a nők 15%-kal keresnek kevesebbet a férfiaknál, és sokkal nagyobb a kockázata annak az ő esetükben, hogy bizonytalan foglalkoztatással, munkanélküliséggel és szegénységgel kell számolniuk.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

A társadalmi párbeszéd – ami az európai szociális modell egyik legerősebb jellemzője – jelentős kihívásokkal néz szembe az elmúlt évek során, ugyanis a szakszervezeti tagság aránya csökkent, hiányoznak az állami támogatások, és a vállalkozások egyre inkább transznacionális jellegűvé válnak. Az **átalakulások** nagy visszhangot kiváltó esetei felhívták a figyelmet arra is, hogy a jelenlegi EU-s jogszabályok nem nyújtanak elégséges védelmet a munkavállalók jogainak és a társadalmi párbeszédnek. A delokalizáció fenyegetése megnövelte a bizonytalanság érzését az európai munkavállalók körében.

Egyes európai országok tartanak azoktól a kihívásoktól, amiket az európai jóléti államok folyamatos finanszírozása jelent. Például az a tény, hogy az EU-n belül a vállalkozói adóra folyamatosan **lefelé mutató nyomás nehezedik**, aminek következtében az átlagos adómérték az EU-ban (25,04%) alatta marad az OECD átlagának, és jóval alatta marad az Egyesült Államok 40%-os átlagának. Szintén fenyegetésnek élik meg többen a proporciónális adózás terjedését, ami a közelmúltban Észtországban, Lettországban, Litvániában, Szlovákiában és Romániában is megjelent.

Néhányan úgy érzik, konfliktus van a belső piac fokozatos kiépülése és az európai szociális modell jövője között. A szolgáltatásokról szóló direktíva első tervezetéről folyó vita jól illusztrálja az eltérő nézőpontokat a gazdasági szolgáltatások liberalizációjáról, amiket sok országban közszolgáltatásnak tekintenek. Alapvetően fontos tehát annak biztosítása, hogy a belső piac kiépítése az európai szociális modell maximális tiszteletben tartása mellett történjen; nevezetesen tiszteletben kell tartani a tagországok azon jogát, hogy a közszolgáltatásaikat maguk szervezzék meg és finanszírozzák, illetve képviselhesék a közérdeket.

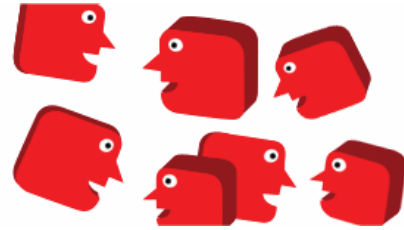
A foglalkoztatás egyre **bizonytalanabbá** válik több európai országban, ahogy mind több rövidtávú munkaszerződés illetve időszakos munkaszerződés jön létre, amelyek keretében a munkavállalókat egyre kevesebb jog illeti meg. A bizonytalan foglalkoztatás az Európai Unión belül ma már a teljes foglalkoztatás több mint 12%-át teszi ki. Ugyancsak nőtt a **kényszervállalkozások** száma, amelyek esetében a munkavállalókat vállalkozóként tartják nyilván, így csökkentve a foglalkoztatás költségeit, és megnyirbálva a munkajogokat, miközben ezek a munkavállalók voltaképpen egyetlen vállalatától függenek. A **be nem jelentett munkavállalás** – amelynek mértéke egyes tagországokban eléri a 15%-ot – szintén emelkedő trendet mutat egyik-másik országban.

Évről évre a fiatalok közel **15%-a hagyja ott az iskolát idő előtt**. Általában az alacsonyabb szintű középfokú oktatás során hullanak ki. Ma Európában egy alacsony képzettségi szintű munkavállaló gyermekének még mindig sokkal nagyobb esélye van arra, hogy abbahagyja az iskolát, és alacsony képzettséget igénylő munkát talál vagy munkanélküli lesz, mint arra, hogy egyetemre kerül, és magasan képzett munkát talál. 2010-re az újonnan létrejövő munkahelyek csak mintegy 15%-a lesz elérhető az alacsony végzettséggel rendelkezők számára, miközben kb. 50%-uk magasan képzett munkaerőt igényel majd.

Az európai társadalmak egyre inkább **multikulturális** jellegűvé válnak. Számos európai gazdaság tudott gazdaságosan nőni az egyre szélesebb körű és mobil munkaerőnek köszönhetően. A nemzeti közbeszédben megjelentek azok a kihívások, amiket a sokszínűség és az integráció jelent, és új kérdések merülnek fel a munkavállalás, a lakhatás, az oktatás és – többek között – az állampolgárság területén szükséges intézkedéspolitikai szintjén. Néhány állampolgár már most is úgy érzi, hogy fel kell ismernünk és jobban kell

manifesto2009.pes.org
Yourspace

kezelünk a bevándorlás kérdéseit. A tagországok nemcsak az új migránsok esetében szembesülnek nehézségekkel, hanem a második és harmadik generációs migránsok is sajátos kérdéseket vetnek fel. Ugyancsak aggodalommal figyeljük az emberkereskedelem és a bevándorlók kizsákmányolásának problémáit, amelyek különösen súlyosan érintik az illegális migránsokat. Észleljük a növekvő **rasszizmus, idegengyűlölet és szélsőséges nézetek** jelenségét egyes tagországokban.

2. Mi dolga Európának?

Az Európai Unió a kezdetektől fogva rendelkezett **szociális célkitűzésekkel** is – például a Római Egyezmény egyik elsődleges célja az volt, hogy azonos munkáért azonos bért biztosítson. Az EU belső piaca 2,75 millióval több munkahelyet és 225 milliárd euróval nagyobb bevételt generált az EU tagországaiban az elmúlt 20 év alatt, és ilyen módon számottevően hozzájárult az életszínvonal és a foglalkoztatás növeléséhez.

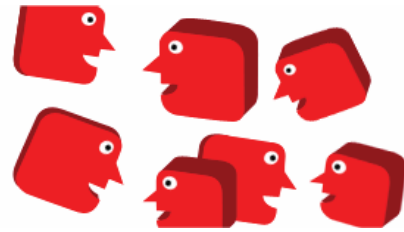
Európa minimális standardokat állapított meg a foglalkoztatás és a szociálpolitika területén. Ezek célja, hogy az állampolgárok ne lássák kárát a nyitott határoknak, valamint, hogy el lehessen kerülni a szociális dömpinget. Ezen standardok körébe az alábbiak tartoznak:

- Több, mint 15 direktíva írja körül a munkajogra vonatkozó **minimális elvárásokat**. Ezek a munkavállalók tájékoztatását és konzultációba történő bevonását, a munkavállalót csoportos elbocsátás vagy a munkáltató csődje esetén biztosított védelmét, a munkavégzés egészséges és biztonságos voltát, a kötött munkaidőben, részmunkaidőben és külső munkahelyen dolgozó munkavállalók védelmét, a maximális munkaidőt, az egyenlő esélyeket, az egyenlő elbánást és egyenlő fizetést, a gyermekgondozási szabadságot, a faji egyenlőséget, a megkülönböztetés tilalmát, és a fiatal munkavállalók munkahelyi védelmét szabályozzák.
- Jogszabályok védik a munkavállalók, az egyéni vállalkozók és családjaik **társadalombiztosítási jogait**.
- Az **Európai Egészségbiztosítási Kártya** minden európai állampolgár részére lehetővé teszi, hogy az összes EU tagországban hozzáférjen az egészségügyi ellátásokhoz.
- Az európai állampolgároknak **joga van ahhoz, hogy az EU bármelyik tagországában éljenek vagy dolgozzanak**.
- Az EU **együttműködést** hozott létre a tagországok között a társadalmi befogadás, a nyugdíjak, az egészségügy és az idősek tartós gondozása területén, annak érdekében, hogy a szociális biztonsági rendszerek nemzeti reformjai megfeleljenek a közös kihívásoknak.
- A **társadalmi párbeszéd** eredményeként több mint 300 közös megállapodás, szakvélemény és nyilatkozat született európai szakszervezetekkel és munkáltatókkal; az Európai Szociális Partnerek segítik az európai munkajogi és szociális standardok kialakítását.

Jelenleg arról folyik a vita, vajon mit kell tenni európai szinten annak érdekében, hogy megfeleljünk a gazdasági, szociális és foglalkoztatási kihívásoknak, illetve, hogy hogyan erősítsük a társadalmi párbeszédet.

manifesto2009.pes.org
Yourspace

Az EU 2000-ben elfogadott Lisszaboni Stratégiája azt a stratégiai célt tűzi ki, hogy az EU 2010-re „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává váljon, amely képes több és jobb munkahely és nagyobb társadalmi kohézió mellett tartós gazdasági növekedést felmutatni”. Ezen cél elérése érdekében az EU egy sor területen tűzött ki intézkedéspolitikai célokat, beleértve a foglalkoztatást, a gazdasági növekedést, az oktatást, a kutatást és fejlesztést; és azon igyekszik, hogy ezeket a célkitűzéseket politikai párbeszéd, a jó gyakorlatok cseréjén, és az EU eszközein és programjain keresztül valósítsa meg. Ugyanakkor még mindig több olyan tagország van, amely halad kellően a Lisszaboni Célok 2010-re történő elérésében. Ezen felül az európai vezetők elhatározták 2007 márciusában, hogy a Lisszaboni Stratégiának nagyobb arányt kell képviselnie a tagországok közös szociális céljaiban. Jelenleg az a kérdés van napirenden, hogy ez hogyan valósítható meg, miközben meg kell tervezni a 2010 utáni időszakra vonatkozó stratégiát, amikor a most még érvényes Lisszaboni Stratégia lejár.

Az EU **Strukturális és Kohéziós Alapjai** – amelyek Európa legszegényebb térségeiben finanszíroznak gazdasági és szociális projekteket – szintén kulcsfontosságú szerepet játszanak az életszínvonal növelésében és az egyenlőtlenségek csökkentésében Európán belül. Például Portugáliában 50%-kal nőtt az életszínvonal az ország 1985-ös EU-csatlakozása óta. Az EU belső piacán ha az egyik tagországban nő a vásárlóerő, akkor annak közvetlen előnyei vannak a másik tagországok vállalkozásai számára. Most tehát az a kérdés merül fel, hogy a Strukturális és Kohéziós Alapok hogyan működjenek az új tagországokban – különös tekintettel Közép- és Kelet-Európára -, méghozzá olyan módon, hogy segítsék ezek gyors és hatékony fejlődését, illetve alkalmazkodjanak a mai kihívásokhoz és feltételekhez.

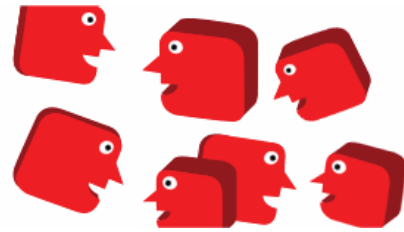
Az Európai Unió az **oktatás és képzés** területén is létrehozott programokat, nevezetesen az ERASMUS Programot, ami 1987 óta 1,2 millió európai egyetemi hallgató számára tette lehetővé, hogy egy másik tagország egyetemén tanuljon. További programok léteznek diákok, tanárok és intézmények cseréjére, és iskolán, egyetemen belüli, felnőtt- és szakképzés megvalósítására.

A szociális Európa rendszerét meghatározó további EU intézkedéspolitikák körébe tartozik a **Gazdasági és Monetáris Unió**, amely a növekedésre és a munkahelyek teremtésére szab meg irányelveket; illetve az **egységes valuta** is ilyen. Az egységes valuta pénzügyi stabilitást biztosít – gyakorlatilag felszámolja az 1980-as és 1990-es években tapasztalt pénzügy válságok kockázatát –, továbbá csökkenti a vállalkozások költségeit, és pénzt takarít meg a fogyasztók számára is. Ugyanezzel egy időben vezették be a **Stabilitási és Növekedési Paktumot**, melynek feladata, hogy az állami pénzügyek józan kezelésének gyakorlatát garantálja az Eurozónában. A Paktum szankciókat szab meg arra az esetre, ha valamelyik tagországban a deficit meghaladja a GDP 3%-át, amelynek köztudomásúan hatása van az állami pénzügyekre, tehát a kiadásokra is. Szintén folyik vita az Európai Központi Bankról (ECB), illetve a Bank a monetáris politika meghatározásában játszott szerepéről – hiszen legfontosabb célja, hogy az árak stabilitását biztosítsa, miközben az **inflációs célszám** nem haladhatja meg a 2%-ot. Az elmúlt évek során arról folyt a vita, vajon az ECB nem akadályozza-e a növekedést Európában azzal, hogy **túl magasan tartja a kamatlábakat**.

A Európai Tanács úgy határozott 1990-ben, hogy az EU-nak olyan **migrációs politikára** van szüksége, amely a migráció kezelésének átfogó módszertanát alkalmazza. Ennek célja az lenne, hogy a bevándorlókat tisztességes elbánásban részesítse, illetve partneri viszonyt

manifesto2009.pes.org
Yourspace

alakítson ki a származási országokkal, hogy közös fejlesztésekre nyíljon lehetőség. Ennek folyamányaként jött létre a családok újraegyesítéséről szóló, az EU-ban tartósan letelepedők státuszáról szóló direktíva, illetve azok a direktívák is, amelyek a harmadik országból származó diákok, egyetemi hallgatók, kutatók és önkéntesek bebocsátására vonatkoznak.

Ugyanakkor **még mindig nem létezik átfogó jogi keretrendszer a migráció kezelésére** az EU-ban. Jelenleg úgy tűnik, hogy az EU a „szelektív migráció” útjára lép, ami azt jelenti, hogy a fejlett országokból érkező, jól képzett migránsokat részesíti előnyben a képzetlen migránsokkal szemben, továbbá az ideiglenes tartózkodást teszi elfogadott normává; miközben próbálja megakadályozni az illegális migrációt.

Az **EU költségvetés** (126,5 milliárd euró) potenciálisan jelentős eszköz a szociális Európa elérésében. Ezt a költségvetést most a következő arányokban költi el az Európai Unió: 46% kohézióra; 43% a mezőgazdasági termelők támogatására; 0,9% oktatásra és képzésre; és 0,2% szociálpolitikára. Vita tárgya tehát, vajon az EU ezt a költségvetést a **megfelelő prioritásokra** költi-e el, különös tekintettel a ma előttünk álló kihívásokra.

3. A mi gondolataink

Jelenleg a PES által javasolt progresszív jövőképet „**Az új szociális Európa**” című, Poul Nyrup Rasmussen PES Elnök és Jacques Delors által bemutatott dokumentum, illetve az „**Új szociális Európa: Tíz elv a közös jövő jegyében**” című, a 2006. decemberi PES Kongresszuson elfogadott dokumentum fekteti le.

A PES 10 alapelvet javasol, amelyek az EU és tagországai számára lefektetik az új szociális Európa felé vezető útitervet. Ezek az alapelvek a következők:

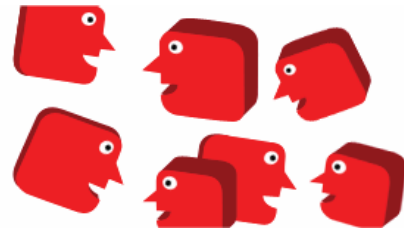
1. Jogok és kötelezettségek mindenkinek
2. Teljes foglalkoztatás
3. Befektetés az emberbe
4. Befogadó társadalmak
5. Univerzális gyermekgondozás
6. Egyenlő jogok nőknek és férfiaknak
7. Társadalmi párbeszéd
8. A sokszínűség és integráció legyen az erősségünk
9. Fenntartható társadalmak – a klímaváltozás kezelése
10. Aktív Európa az emberekért

A PES-en belül az „Új szociális Európa” tárgykörben megvitatott európai intézkedéspolitikai javaslatok sorában a következők szerepelnek.

- Több évre szóló növekedési és beruházási stratégia – amely a koordinált nemzeti, állami beruházásokra koncentrált prioritásos területeken, mint a gyermekgondozás, a kutatás és fejlesztés –, méghozzá az európai gazdaságpolitikai koordináció keretein belül.
- EU-s munkajog kialakítása a jó minőségű foglalkoztatás és a megfelelő munkakörülmények előmozdítása érdekében, továbbá a bizonytalan foglalkoztatás,

manifesto2009.pes.org
Yourspace

többek között az időszakos megbízási munkát végzők által elszenvedett bizonytalanság csökkentése érdekében.

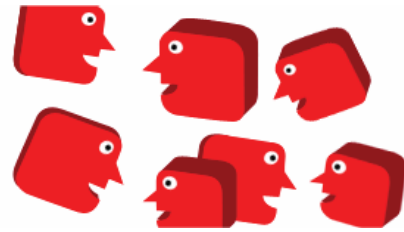
- A szociális párbeszéd erősítése, nevezetesen a munkavállalók tájékoztatásával és konzultációs jogát szabályozó EU-s munkajog javításán keresztül, továbbá az európai munkástanácsok erősítése.
- A háromoldalú európai szociális párbeszéd felújítása a bérekről, a munka minőségéről, az élethosszig tartó tanulásról és egyéb kérdésekről.
- A delokalizáció és az ipari struktúraváltás kérdésének kezelése, például olyan módon, hogy kialakítunk egy a vállalatok transznacionális restrukturálását figyelemmel követő EU stratégiát, illetve koordináljuk a delokalizációval és restrukturálással kapcsolatos európai uniós, nemzeti és regionális politikákat.
- Olyan jogszabályok bevezetése, amelyek megvédik a közszolgáltatásokat, köztük az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat is.
- Azon kérdés felvetése, vajon szükséges-e az Európai Unión belül a minimálbér célszintjét a nemzeti GDP arányában meghatározni.
- Hatékonyabb szociális, gazdasági és területi kohéziós politikák létrehozása a kibővített EU-ban.
- Azon kérdés felvetése, hogy védekeznünk kell-e az adódömping ellen a közös társasági adóalap és az egységes társasági adómérték bevezetésével.
- Azon kérdés felvetése, hogy létrehozunk-e szabályokat a kockázati és magántőke-alapok szabályozására, hogy biztosíthassuk ezek transzparenciáját, adatközlését, valamint a munkavállalók tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt, továbbá, hogy megvédhessük a szociális jogokat.
- Az EU egységes piacának olyan módon történő kiépítése, hogy az szolgálja az európai állampolgárok érdekeit, például az energiapiacok területén.
- Az élethosszig tartó tanuláshoz való jog megállapítása mindenki számára, amit az EU ezen területet szolgáló forrásainak bővítésével kell támogatni.
- Az EU költségvetésének átfogó felülvizsgálata, hogy az a gazdasági, szociális és környezeti fejlesztés prioritásaira koncentráljon.
- A közös EU beutazási eljárási rend létrehozásának mérlegelése a gazdasági migráció jegyében, amit ki kell egészítenie a nemzeti szintű beutazási elvek koordinációjának és a származási országokkal létrehozott új partneri viszonyoknak.
- Hatékony és átfogó EU politika kidolgozása az illegális migráció kezelésére.
- A megbízható munkalehetőség biztosítása legyen az EU globális célja.

4. Kérdések Önhöz

1. Mik legyenek az EU prioritásai a szociális Európa számára?
2. Mik a legnagyobb problémák, amikkel ma a munkavállalók és az állampolgárok szembesülnek?
3. Hogyan tudná az EU ösztönözni a szociális párbeszédet?
4. Hogyan tudja az EU javítani a nemek közötti egyenlőséget?
5. Kell-e az EU-nak biztosítani a munkavállalók jogainak jobb védelmét?

manifesto2009.pes.org
Yourspace

6. Kell-e az EU-nak foglalkoznia az európai társadalmakban megfigyelhető egyre nagyobb egyenlőtlenségekkel?
7. Szükséges-e, hogy az EU jobb standardokat szabjon meg az elszámoltathatóság, a transzparencia és a vállalati szociális felelősségvállalás területein a multinacionális vállalatok és a fedezeti és tőkealapok esetében?
8. Meg kell-e védeni a közszolgáltatásokat az egységes piac szabályai szerinti privatizációtól? Ha igen, akkor mely közszolgáltatásokat?
9. Alakítson-e ki az EU új és jobb politikákat és programokat az európai munkaerő képességeinek fejlesztésére és az élethosszig tartó tanulás ösztönzésére?
10. Milyen prioritásokat és politikákat alakítson ki az EU a bevándorlás területén és a bevándorlók integrációjára?
11. Milyen legyen a Lisszaboni Stratégia 2010 után?
12. Mire kellene költeni az EU költségvetését?

Háttérdokumentáció

„Az új szociális Európa” jelentés, írta Poul Nyrup Rasmussen és Jacques Delors, 2006. december

http://www.pes.org/downloads/NSE_Web_interactive_EN.pdf

PES Kongresszus határozata, 2006. december „Új szociális Európa: Tíz elv a közös jövő jegyében”

http://www.pes.org/downloads/10principles_FINAL_EN.pdf